

Yeni YÖK Yasa Tasarısı Üzerine

Elk. Elo. Müh. Mahir Ulutaş
mahir.ulutas@emo.org.tr

Tam bir **sermaye cennetinde** yaşıyoruz. **12 Eylül'ün ima ettiği ka-bus**, 90lı yılların "verimsiz" koalisyon hükümetleri parantezini saymazsak, gözümüzün önünde **gerçek oluyor**. Ülkemize has koşulların yanında, dünya çapında bir sürecin de tezahürü olarak adlandırılabilir otoriterleşme/tek adamaşma uygulamaları her geçen gün adım adım örülmeye çalışılıyor.¹ Her türlü hak arama mücadelesi, derhal seçmeli bir şiddet uygulayarak bastırılmaya veya hiç değilse izole edilmeye çalışılırken, "yetmez ama evet"çi demogojilerin döşediği yoldan **tüm kurumları kuşatan bir totalitarizm çıkıyor**. 1980'lerden bu yana ağır aksak ilerleyen kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi hızla tamamlanırken, sendikalar, dernekler, odalar, barolar vb. tüm demokratik odaklar türlü yollarla etkisizleştirilmeye çalışılıyor. Madenlerde, tersanelerde, AVM² inşaatlarında işçiler onar onar ölürken, tepkisizlik çukurunda itaatkar, kaderci, **geleceksiz bir toplum** yaratılıyor.

Popüler ifadesiyle **yaşam meta-laşıyor ve özelleştiriliyor**. Bu sürecin bir yönü, su kaynaklarının özelleştirilmesinden başka bir şey olmayan HES projeleri, tüm geleceğimizi karrartacak nükleer santraller, 2B ile yok edilen ormanlar, yoksul insanların yuvaları ve kentsel hafıza mekanlarının rantsal dönüşüme kurban edilmesi vb. ile yürürken, diğer yandan daha genel olarak, tüm görüşlerine katılmasak da, bu konuda çok yerinde bir tespit yapan Antonio Negri'nin değişiyse, **"genel zeka"nın kendisi özelleştiriliyor**.

Copyright vb. süreçlerle **insanlık toplumunun tüm entellektüel birikimi** "fikri mülkiyet" deli gömleğine sokulmaya çalışılırken, üniversite kurumu da bu yeni sürece uygun olarak, aslında onlarca yıldır girmiş olduğu yolda, Batılı örneklerinin çoktan tamamladığı kökten bir değişimi yaşıyor.³

Bu konuda Yeni YÖK Yasa Tasarısını kısaca da olsa incelemek sürecin geldiği noktayı anlamak açısından faydalı olacaktır. Kurulduğu ilk günden itibaren demokratik kamuoyu tarafından eleştiri oklarının hedefi haline gelen ve siyasi iktidarın üniversiteler üzerindeki tahakkümünün ifadesi ve akademik, idari ve bilimsel özerkliğin celladı olan YÖK, yasa ile TYÖK'e (Türkiye Yüksek Öğrenim Kurumu) dönüşürken, 1980'lerde yönetenlerce "rüyası" görülen süreç tamamlanarak, **sermayenin üniversite kurumunu ilgası** tamamlanmış oluyor.

Birkaç örnek **tasarının "genel ruhunu"** vermek için yeterli olacaktır:

1) TYÖK'ün en üst karar organı olan Genel Kurul, Cumhurbaşkanı'nın içlerinden birini Başkan atayacağı 21 kişiden oluşuyor. 21 kişinin 5'i siyasi partiler, 5'i Cumhurbaşkanı, 5'i Bakanlar Kurulu ve 6'sı da Rektörler Kurulu tarafından atanıyor. Bunlar arasında sadece Rektörler Kurulunun atayacağı üyelerin Profesör olma zorunluluğu var.

2) Tasarı ile "Üniversite Konseyleri" oluşturuluyor. Bu konsey ile, idari özerkliğin en asli unsurlarından biri olan kendi yöneticisini atayabilme, yönetimlerini oluşturma hakkı yok sayılıyor ve bırakın diğer üniversite bile-

şenlerini, öğretim üyelerinin bile söz hakkı olmadığı bir yapı kurgulanarak, üniversitenin bir mezunu, ildeki en çok vergi ödeyen kişi ya da üniversiteye en fazla bağışta bulunan kişinin de yer aldığı bu yapıya, **"rektör ve dekanları atamak"**, "yeni bölüm ve fakülte açılmasına karar vermek", **"sözleşmeli öğretim elemanlarına ödenecek ücrete karar vermek"**, "üniversitenin yatırım programını ve bütçesini hazırlamak" gibi olağanüstü yetkiler veriliyor.⁴

3) Taslağın 36. maddesinde "Vakıf ve özel yüksek öğretim kurumlarında Devlet Burslusu olarak öğrenci okutulması" öngörülüyor. Her diploma programı için öğrenci sayısı ve burs tutarının Bakanlar Kurulu kararı ile alınacağını söyleyen taslak, hem öğrenciyi bu üniversitelere yönlendirirken, hem de bu kurumlara siyasi etkilerle belirlenmiş ciddi bir kaynak aktarımı yapılıyor.

4) En önemli kısımlardan biri olan "Mali Özerklik" kısmında ise temel olarak üniversiteler birer işletme olarak görülmekte. Burada öğrenim ve araştırmaların kar getirici olması gerektiği vurgulanıyor, üniversite çalışanları için ücretli zihinsel kölelik anlamına gelecek ve bilimsel özerkliği toptan yok edecek performans sistemi ve sözleşmeli çalışma yani güvencesizlik dayatılıyor.

Bir süredir "girişimci üniversite"- "üniversite sanayi işbirliği" vs. gibi affili söylemlerle oturtulmaya başlanan **Üniversite A.Ş.**, bu yasa tasarısı ile mantıksal sonucuna vardırılabilmektedir, üniversiteler fiili olarak şirketleştiriliyor. Özellikle ABD'de yaygın bir şekil-

de görülen ve MIT, Stanford gibi kimi örneklerinin **trilyonluk holdingler haline dönüştüğü bu model**, hiç kuşkusuz ülkemizin sanayileşme serüvenine paralel olarak, yukarıda örnekleri sayılan “başarılı” örneklerinin dahi yerini tutamayacak ve cemaatçi-yeşil sermayeci ya da en iyimser haliyle bayii-taşeron üniversite haline dönüşecektir.

Sanayisi tamamen dışa bağımlı, hiç bir temel endüstriyel komponenti kendisi üretemeyen bir iklimin üniversitesi de ticarileşirken dışa bağımlı hale gelecektir. Bu dışa bağımlılık, sadece tıp, mühendislik gibi uygulamalı alanlarda değil, aynı zamanda **moda teori ve akımların müritlerinin oluşması** anlamında temel bilimler ve sosyal bilimler alanlarında da yaşanacağı için, durumun ülkenin düşünsel hayatı üzerindeki olumsuz etkisi daha net anlaşılabilir.

Üniversiteler, geçtiğimiz yıllarda kaybettiğimiz değerli bilim insanımız H.Ünal Nalbantoğlu'nun ifadesiyle, **“malumat fabrikaları”na dönüşürken**, “Asya tipi entegre” olan ülkemizde ise bu süreç hiç kuşkusuz büyük çaplı **“malumat montaj hatları”** yaratacaktır.

Son sözü “Bilimcilik oynamak yerine bilgi üretmeye” tutkun bu değerli

bilim insanımıza bırakalım:

“Özetle, bugünkü koşullarda akademik yaşamın iç yapılanışı ulus-devletin önceliklerine ve “Pazar” tanrısının tekelci arz-talep terazisine kayıtsız kalamıyor. Tekno-bilim ve pazarlama ethos'unun “uygulamalı” disiplinlere verdiği aşırı primin, temel bilimsel araştırmalar yapmaya dönük doğa, insan ve toplum bilimlerini, hatta felsefe gibi tam da contemplatio'nun en fazla gerçekleşmesinin beklendiği alanları pragmatik kaygılarla daha da olumsuz etkilemesinden, karşılığında da bu disiplinlerin de Heidegger ve Adorno'nun uyardığı meslekleşmenin bile ötesinde, birer albenili “paket servisi”ne dönüşmesinden korkulur. Pazarın gizli diktatörlüğünün yanında, ne zaman siyasi bunalıma düşse açıkça diktatörleşen rejimlerin tek çatı altında denetlemeye geçtikleri üniversiter eğitim kurumlarının bu tür eğilimlere karşı direneceğini, özgürce düşünen insan yetiştiren Universitas modelini sonuna kadar sürdüreceğini düşünmek safdillik olurdu. Çoğu gelişen(!) ülkede istenilen insan tipi de bir tür insan-mal ve bu arada kendini tüketen kuldur; yoksa bıraktık özgür düşünen yurttaş idealini, ‘stajyer yurttaş’ bile değil” (Hasan Ünal Nalbantoğlu, ‘Modern Çağ’da Universitas kavramına ne oldu?’, Arayışlar syf

39, İletişim Yayınları 1.Baskı, 2009)

¹⁾Peter Sloterdijk bir yüzyıl sonra anısına abideler dikilecek yegane kişinin 1970lerin Singapur lideri olan Lee Quan Yew olduğunu söylüyor. “Asya değerleriyle kapitalizm” olarak adlandırılabilir ve ekonomide liberalizm, siyasette otoriterlik formülüyle ifade edilebilir olan Singapur modeli, bugün Çin, G.Kore vb. gibi Uzakdoğu ülkelerinin yanısıra, Rusya, Macaristan gibi ülkeleri de etkisi altına almış “yeni trend”dir. Slavoj Zizek’in yerinde ifadesiyle “demokrasi ile kapitalizm arasındaki bağ” kopmuştur .Türkiye’de yaşananlara bir de bu gözle bakmak yararlı olabilir.

²⁾Her tarafı mantar gibi kaplayan ve artık üretmeyen, asalak ve dolayısıyla sürdürülmesi orta vadede mümkün olmayan tüketimci bir kapitalizm modelinin simgesi haline gelmiş olan AVM’ler, sadece tüketim toplumunun mabedi olan mide bulandırıcı, sentetik mimarileri ile değil, işçilerin, çalışanların kanları üzerine kurulu postmodern sunaklar olarak da değerlendirilmelidir.

³⁾Batılı örneklerle kurulan benzerlik bir yere kadar geçerli tabii. “Asya değerleriyle kapitalizm” koşullarında, süreç hiç kuşkusuz “Asya tipi bir entegrasyon” haline dönüşüyor.

⁴⁾ İnsanın aklına her nedense Nazi Almanyası’nda, her kurumun yöneticisinin o alanda tek hakim olması anlamına gelen “Führer İlkesi” geliyor.

Yitirdiklerimiz

Gülser Öztekin Yılmaz

21924 sicil nolu üyemiz Gülser Öztekin Yılmaz, 18 Şubat 2013 tarihinde aramızdan ayrıldı. 1969 yılında Bergama’da doğan Gülser Öztekin Yılmaz; 1994 yılında ODTÜ Elektrik Elektronik Mühendisliği Bölümü’nden mezun olmuştu. Şubemiz 20. Dönem (1994-1995) Bergama İlçe Temsilciliği Yardımcılığı görevi yürütmüş olan Yılmaz, SMM olarak faaliyet sürdürmekteydi. Üyemizin ailesine ve meslektaşlarımıza başsağlığı dileriz.

Haydar Ölmezoğlu

1021 sicil nolu üyemiz Haydar Ölmezoğlu, 22 Şubat 2013 tarihinde aramızdan ayrıldı. 1924 yılında Manisa’da doğan Ölmezoğlu; 1948 yılında İTÜ Elektronik Mühendisliği Bölümü’nden mezun olmuştu. İzmir Telefon Başmüdürlüğü’nde Başmüdür Yardımcısı ve Daire Başkanlığı görevlerini yürütmüş olan üyemizin ailesine ve meslektaşlarımıza başsağlığı dileriz.